

treat me like dirt (Just Seventeen); **СОРОМ / SHAME**: укр. *не знати, де діти очі* ‘бути дуже засоромленим, перебувати в незручному становищі перед ким-небудь у зв’язку з провинною, осудом і т.ін.’ *Я слухаю, що мати розказує бабі, та й постеріг, якого я клопоту та жалю завдав матері чи батькові. Мені стало якось ніяково. Я не знав, де й очі діти, та все дивився собі на ноги, замазані гряззю* (І. Нечуй-Левицький); англ. *red as a beetroot* ‘red-faced, typically through embarrassment’ *I was red as a beetroot when the teacher made me speak in front of the whole class* (Farlex Dictionary of Idioms); **СТРАЖДАННЯ / SUFFERING**: укр. *виймати душу* ‘завдавати кому-небудь страждання, муки; мучити’ *А в Антона була ще більша криза – боржники виймали душу* (С. Чорнобривець); англ. *on the rack* ‘suffering intense distress or strain’ *With ministers again on the rack over this new scandal, you have to wonder how long this government will last* (Collins COBUILD Idioms Dictionary); **СТРАХ / FEAR**: укр. *заганяти душу в п’яти* ‘дуже лякати кого-небудь, викликати почуття страху’ *Налетів порив вітру, всю ту масу дощу хлюпнув на стіни хат, змив з них глину, загаяв боязкі душі людей в самісінькі п’яти* (Ю. Збанацький); англ. *give the creeps* ‘induce a feeling of fear in someone’ *Why is that guy just standing around and not talking to anyone? He’s giving me the creeps!* (Farlex Dictionary of Idioms).

Можна констатувати, що: 1) зазначені емоції відрази, гніву, презирства, сорому, страждання, страху є універсальними й знаходять своє місце в психомовній картині світу як носіїв української, так і англійської мови; 2) емотивний спектр конфліктної комунікації на матеріалі української та англійської фразеології є досить широким та здебільшого негативно забарвленим; 3) проаналізовані емоції мають потужний конфліктогенний (який здатен спричинити конфліктну комунікацію) та власне конфліктний (який безпосередньо втілює конфліктну комунікацію) потенціал. У перспективі плануємо дослідити, як у конфліктній комунікації реалізуються умовно позитивні емоції зацікавлення, радості, здивування, збентеження, зокрема на стадії гармонізації міжособистісного конфлікту.

Список літератури

1. Білоконенко Л.А. Українськомовна репрезентація міжособистісного конфлікту : автореф. дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2017. 39 с.
2. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Емотивна картина світу в українській фраземіці: аксіологічний вимір фундаментальних емоцій людини. *Studia Slavica*. 2018. № 63/2. Рр. 321-332.

УДК 821.161.1-7

Гомон А. М.

канд. філол. наук,
доцент кафедри української мови,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Терещенко Л. Я.

доцент кафедри української мови,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА В КИЄВІ (1907 – 1917)

Важливе значення для піднесення наукової діяльності в Україні мало створення у 1907 році Українського Наукового Товариства (УНТ) в Києві, якому передувала

діяльність Наукового Товариства імені Шевченка (Львів). «Временные правила о печати» навесні 1906 року скасували заборони, які діяли після Емського указу 1876 року. Група українських учених з Києва виробила план створення Українського Наукового Товариства, що своєю метою ставило допомагати розробленню й популяризації українською мовою різних галузей науки, для чого організувати публічні засідання, систематичні курси, наукові екскурсії, видання тощо. 29 квітня 1907 року відбулося перше загальне зібрання Товариства. На ньому було обрано голову – М. Грушевського та тимчасове бюро. Зібрання вирішило, що вся видавнича діяльність Товариства повинна вестися українською мовою. Для організації наукової роботи було вирішено утворити три секції: історичну, філологічну та природничо-медичну.

З утворенням Товариства розпочалася і його видавнича діяльність, яка стала предметом обговорення вже на перших зібраннях, де було вирішено видавати науковий щорічник. Одночасно було запропоновано видавати також періодичне видання – науковий журнал Товариства. Виникла навіть ідея з'єднати цей майбутній часопис з «Записками» львівського Наукового Товариства, однак ця пропозиція не знайшла підтримки. Було вирішено видавати науковий орган Товариства «Записки Українського Наукового Товариства в Києві» книжками обсягом 10 аркушів кожна. У 1908 році вийшли перші чотири книги «Записок», у яких друкувалися наукові розвідки, а також замітки, огляди, критичні статті з різних галузей знань. Загалом у 1907 – 1914 роках Товариство видало 21 том наукових праць: 13 збірників історичної та філологічної секцій, 3 – природничо-медичної, 2 – наукового українознавства, 3 – природничо-технічної (кожен з яких мав словник технічних термінів).

Видання Українського Наукового Товариства надсилались більш як у 20 закордонних наукових установ. Серед них – Архів (Базель), Сербська Академія наук (Белград), Академія Румунії (Бухарест), Товариство імені Шевченка (Львів), Товариство історії (Москва), Академія наук США (Нью-Йорк), а також наукові установи Праги, Риги, Варшави, Харкова, Петербурга та ін.

З 1913 року щомісячний журнал «Україна» (який також виходив під егідою Товариства з 1907 року замість «Киевской старины») став науковим щоквартальником Товариства. У 1914 році УНТ прагнуло ще більше розгорнути видавничу діяльність, але війна зірвала намічені плани. З величезними труднощами вдалося випустити третій та четвертий номери журналу. У 1915 році київська цензура повідомила редакцію часопису про заборону видання українською мовою, публікувати ж праці російською мовою Товариство відмовилося і журнал був закритий. Голова Товариства М. Грушевський був заарештований. Товариство зробило спробу організувати в Москві часопис під назвою «Український науковий збірник», але непристосованість московських друкарень до українського тексту дуже гальмувала його видання, і тому протягом 1915 – 1916 років вийшло всього два номери цього журналу. І лише з весни 1917 року розпочався новий етап діяльності УНТ, що було пов'язано з революційними подіями і зняттям певних цензурних обмежень.

Таким чином, прогресивна роль УНТ не вичерпується лише важливою справою збудження і розвитку національної свідомості українського народу. У систематичній науковій діяльності УНТ українська громадськість знову підійшла до проблеми створення Української Академії наук, яка була започаткована через десять років.